

Němcová Božena: Mahulena

***Klasické pohádky
a pověsti***

Dvě TereziA p.Kučera

Němcová Božena: Mahulena

Klasické pohádky a pověsti

Ať bylo nebo nebylo,
pohádkám se podařilo,
aby dobro zvítězilo.

Když Božena Němcová pohádky psala,
některým na čelo zlatou hvězdičku dala
a přidala oříšek plný krásných šatiček.

„Mahulena, krásná panna“ podle Boženy Němcové a Jaroslava Seiferta

Byl jednou jeden král a ten svého překrásného syna velmi miloval.

Matka prince umřela a macecha ho nenáviděla.

Proto by princ do světa rád odešel, ale otec mu v tom bránil a pustit ho nechtěl.

Jednou se princ po zámku procházel a za kamny obraz uviděl.

Na obraze překrásná panna byla, tak krásná, že prince zcela okouzila.

Otec se to dozvěděl a synovi pověděl: „To byla tvoje matka pravá, říkali jí Zlatá panna.“

Syn si chtěl také Zlatou pannu ve světě vyhledat, ale táta král mu začal tu cestu rozmlouvat.

Až bezradný pan král doma i ve světě vyhlásit dal,

že pro prince hledají pannu stejně krásnou a nebožce královně podobnou.

Po celém království se vyslanci ptali, za hory, za doly zajeli,
ale žádnou takovou pannu nenašli.

Nakonec rádcové všechny studny zavřeli a jen královskou
otevřenou nechali,

aby se žíznivých pocestných na Zlatou pannu zeptali.

Dlouho, předlouho to trvalo, až se jednou v létě stalo,

že ke studni poutník přišel, celý ušpiněný prachem,

sluncem spálený, utrmácený a velice žíznivý.

Strážní se ho jako vždy ptali a poutník pravil:

„Povím, co vím. Celý svět jsem prošel a jednu takovou krásku jsem tam viděl.

Jmenuje se Mahulena, krásná panna.“

Stráž hned poutníka do paláce dovedla a před krále předvedla.

Princ, jakmile to uslyšel, s tím poutníkem do světa Mahulenu hledat šel.

Macechu to hrálo u srdce, že se tak lehce zbavila prince.

Šli dlouhý čas přes tmavé hory, pláně a doly, starými cestami, až jedenkrát do tmavého lesa přišli.

Princ vylezl na buk, uviděl světélko, které bylo ještě hodně daleko.

Chvilí to trvalo, než se k domku dostali, kde u stařečka přespali.

Stařec knihy psal a poutníků si nevšímal.

Když odbila půlnoc, přiletěly tři vrány a rázem z nich byly tři panny, starcovy dcery.

Svému otci o Mahuleně vyprávěly, a potom zase odletěly.

Poutník to všechno slyšel a ráno, když s princem ke dvěma cestám přišel,

řekl, že se musí princ tou bahnitou cestou dát, aby se mohla Mahulena jeho ženou stát.

„O život dozajista přijdeš, když moje rady neposlechneš!“

Za nějaký čas přišli do města, kde žila princova nevěsta.

Princ šel ve městě do paláce a se sklopenýma očima vešel do světnice.

Seděla tam Mahulena, ale princ se jí díval na nohy jen po kolena,

snědl třetinu jídla, vypil třetinu vína a mlčky, jak přišel, tak zase odešel.

Druhý den princ snědl v paláci jen polovic jídla a vypil polovic vína.

Pozdvihnout oči výš si netroufal a Mahuleně se jenom k pasu podíval.

Třetí den nedočkavý princ pospíchal do zámku,
ale jakmile pohlédl na Mahulenu, krásnou pannu,
taková záře vyšla z její tváře, že prince srazila až na zem.
Když Mahulena viděla, že princ neomdlel ani neumřel,
ze svého vysokého místa dolů sešla, ruku mu podala a pěkně s
ním mluvila.

Král i všichni dvořané se divili, že je princ živý.

A tak krásnou pannu Mahulenu dostal princ za ženu,
ale pan král nechtěl, aby si ji princ odvezl domů.

Ten král byl všech ptáků král a o svou dceru se bál,
protože to, co zlá královna chystá, tušil dozajista.

Hlučnou svatbu slavili a princ s Mahulenou potom v
nejkrásnějším paláci bydleli.

Zpočátku princ na svého otce tolik nemyslel, byl krásou své ženy
zcela okouzlen.

Ale později stále víc naléhal na Mahulenu, aby se s ním vypravila
za jeho otcem domů.

Manželé se tedy s poutníkem na cestu vydali a opět v té
chaloupce u starce přespali.

Princ s Mahulenou usnuli záhy, a když o půlnoci přiletěly tři
vrány,

poutník nespál a poslouchal.

„Princ si veze Mahulenu, svoji ženu, do svého zámku.“

„Veze si, veze, ale nedoveze.“

„Velké neštěstí je čeká, macecha je ježibaba a prince nemá ráda.“

„Ani Mahulenu, jeho ženu.“

„Až k zámku přijedou, pohár vína dostanou.“

„A jak budou to víno pít, srdce jim puknou a přestanou bít.“

„A když se to nepovede, macecha jim pošle koně.“

„Jak se princ na koně posadí, hned ten kůň do Dunaje skočí.“

„A když se ani to nepodaří, drak jim v noci do světnice vletí a svým dechem je omámí.“

„A kdo to poví, v kámen se promění!“

Stařec si to zase do knihy zapisoval a poutník si všechno pamatoval.

Ráno vstali, starci poděkovali a odjeli.

Když už před městem byli, vítalo je tam mnoho lidí.

Pohár vína hned principi nabízeli, ale poutník pravil:

„Nepij ani kapku toho vína! Ať to víno ochutná sluha, který ti ho podá.“

Když se sluha vína napil, hned se na zem svalil.

Zas vyslala královna sluhu, který krásného koně vedl,

ale poutník principi řekl:

„Nesedej na toho koně a dej ho sluhovi, co ho vede!“

Princ poslechl a tomu sluhovi poručil, aby se sám na koně posadil.

Jakmile byl sluha na koni, kůň se rozběhl, skočil, a sluha se utopil v Dunaji.

Princ už tušil, jak macecha smýšlí, ale když konečně domů přišli, macecha zas dělala, jakoby velikou radost měla.

Otec se radoval a hody jako o svatbě vystrojil dal.

Večer, když chtěl jít princ se svou ženou Mahulenou spát, začal se o ně poutník bát a principi povídal:

„Poslechni mě, radím ti dobře!

Dnes v noci budu u tvé ženy spát a ničeho se nemusíš bát.

Když ne, tak ne, ale zle se ti povede!“

V noci princ od Mahuleny odešel a poutník tam vešel s ostrým mečem.

Zničehonic se přivalil o půlnoci ošklivý drak do komory a hned se táhl za Mahulenou k loži.

Poutník jen máchl mečem a tu ošklivou potvoru povalil na zem.

Hrozně zaryčela, až celý zámek probudila.

Poutník dračí tělo oknem do propasti shodil,

ale potom se k Mahuleně sklonil, aby z její tváře dračí krev smyl.

Poutník měl v ruce meč a na oděvu krev.

Všichni se hned na něho vrhli.

Myslel si král, princ i lid, že chtěl Mahulenu zabít.

Velmi se rozzlobil král a do vězení poutníka vsadit dal.

Chudák poutník se všelijak vymlouval, až mu princ přikázal, aby pravdu pověděl, a poutník promluvil a zkameněl.

Tu teprve princ své nedůvěry litoval, když ztuhlé tělo svého věrného přítele objímal.

Už se vše o zlé královně vědělo a za čas našli v propasti její mrtvé tělo.

Princ každý den obmýval slzami nešťastného přítele, ale kámen zůstal kamenem.

Jednou pozdě večer, když se domů z lovu vracel, a zase na svého přítele myslel,

uslyšel šum křídel nad hlavou, a tu uviděl tři vrány letět nad sebou.

„Princ domů jede a ještě neví, co se u nich doma děje.“

„Ještě neví, že mu Mahulena, krásná žena, porodila syna se žhavým slunéčkem na čele.“

„Věru neví, že kdyby krví toho dítěte kamenné tělo svého přítele pokropil, kletbu by zrušil.“ Plný radosti princ pospíchal ke své krásné ženě Mahuleně

a k dítěti se zlatou hvězdičkou na čele.

A když je políbil, vzal nožík a svému synáčkovi jemně nařízl malý prstík.

Tou troškou rudé krve pokropil kamenné tělo svého přítele.

Vtom okamžení byla zlá kletba zrušena a jeden druhého objímal.

Potom už jejich štěstí nic nepřekáželo a žili tam všichni pospolu šťastně a dlouho.

„Kinkaš Martinko“ podle Boženy Němcové a Jaroslava Seiferta

Jednou jedna matka žila s dcerkou, která dost lenošná byla.

Když se zase jen tak do Božího světa dívala a nic nepracovala, matka ji k potoku vzala a prsty jí kamením naklepávala.

Z Červeného zámku kníže pán tam tudy jel a děvče plakat uslyšel.

Viděl, jak matka dceři prsty naklepává, a zeptal se matky, co dcera udělala?

Matka knížeti odpověděla:

„Jak bych ji bít neměla, když z konopí jen samé zlaté nitky dělá?“

„Když z konopí jen samé zlaté nitky přede,
to ať raději se mnou na zámek jede!“

Matka knížeti přitakala a svou dceru mu dala.

Kníže pán děvče na koně vzal a do Červeného zámku pospíchal.

Na zámku ji dal vřetánko a přeslici do ruky, a ukázal jí konopí:

„Když to všechno na zlaté nitky upředeš, mou ženou se staneš!“

Po těch slovech odešel a děvče ve světnici zavřel.

Až jí srdce usedalo, děvče do pláče se dalo, až potoky slz vyplakalo.

Tu se na okně objevil malý mužíček v červené čepičce.

Na nohou botky z podivné látky měl a hned proč děvče naříká, vědět chtěl.

„Jápkak si nemám naříkat, když musím z konopí zlaté nitky spřádat?“

„Jestliže uhádneš do třetího dne jméno mé a z čeho mám botky udělané,

sepředu ti všechno to konopí a naučím tě příst zlaté nitky.“

Dívka už neplakala a jeho nabídku radostně přijala.

Ušklíbl se mužíček, vřeténko si vzal, a hned se do díla dal.

Vřeténko celý den po světnici vrčelo, konopí ubývalo a zlatého přediiva přibývalo.

Mužíček jak sedl, tak předl. Spřádal zlaté nitky po celý den a učil děvče, co uměl.

Vpodvečer se dívky ptal, zda už jeho jméno zná a z čeho jsou botky, co nosívá.

Když nevěděla, jak přišel, tak zmizel.

Dívka si k oknu sedla, ruce do klína složila a přemýšlela,

jaké jméno asi ten mužíček má a z čeho jsou botky, co nosívá.

I na jídlo zapomněla, protože si rady nevěděla,

až ji z přemýšlení vytrhlo hlasité vzdychání:

„Ach běda mi! Hlad mám, žízeň mám a nikdo mne chudáka nepolituje!“

Dívka vykoukla z okna a pod oknem uviděla sedět starého žebráka.

Jídlo a pití vzala, co měla, to žebrákovi dala a na druhý den ho zase pozvala.

Pak si na konopí lehla a spala.

Druhý den ráno se zase ve světnici mužíček objevil a hned se vřeténka chopil.

A jak si ten mužíček sedl, tak celý den jako divý předl.

Dost si ho přes den dívka prohlížela,

ale když se jí večer ptal, zda jeho jméno zná, opět nevěděla.

Zařehtal se a zmizel zase.

Dívka pak u okna seděla, a co si počít, nevěděla.

Vtom pod oknem stojí kdosi a žebrák, stejně jako první den, o jídlo prosí.

Dívka mu svoji večeři dala, ale byla moc smutná a plakala.

Žebrák se posilnil a pravil: „Proč je ti smutno, předobrá panno?“

Dívka se to bála říci. Myslela si, že jí žebrák nemůže pomoci.

Ale když se jí žebrák podruhé ptal a o všechno se zajímal, s nadějí mu o mužíčkoví pověděla, jak zlaté nitky z konopí dělá, a že jeho jméno uhádnout musí a z čeho jsou botky, které nosí.

Žebrák ji vyslechl, pokýval hlavou a řekl:

„V lese jsem dnes byl a ohýnek tam spatřil.

Okolo ohníčku bylo devět hrníčků.

Kolem nich mužíček tancuje a písničku si notuje:

„Já mám děvenku v Červeném zámku.

Když mé jméno neuhádne, pomoci jí není žádné.

Třetí večer, bude má, je mi nebem souzená.

Botičky mám z bleší kůže, už jí nikdo nepomůže.

A mé jméno je Kinkaš Martinko.“

Žebrákovi to prý divné bylo, proto se mu to v hlavě uložilo.

Žebrák odešel. Kam? To nikdo nevěděl.

S lehkou myslí dívka usnula, všechno si pamatovala a strach už neměla.

Třetí den ráno sotva se probudila, byl tu zas mužíček a hned se hnál do díla.

Do večera bylo všechno konopí upředeno a ve světnici se svítilo zlaté předito.

Mužíček před dívkou stál a na své jméno se jí ptal.

Šklebil se a poskakoval a na své botky ukazoval.

„Kinkaš Martinko je jméno tvé a botky máš z bleší kůže vyrobené!“

Jakoby sám vřetenem byl, tak se ten mužiček po světnici točil.

Vlasy z hlavy si trhal a tak se řehtal,

až se světnice otřásala a dívka jen děkovala,

že ji žebrák radu dal a mužička vítr vzal.

Dívka měla tolik zlaté příze napředeno, že ani princezna neměla takové věno.

Když krásné zlaté nitky uviděl kníže pán, hned si tu dívku za ženu vzal.

Dívka už do smrti příst nemusela, čemuž se velmi potěšila.

„Pánbůh dej štěstí, lávko“ podle Boženy Němcové a Jaroslava Seiferta

Jeden vdovec měl dceru a ta dcera dle zvyku chodívala na přástvu.

Sousedka, co vedle žila, už několik let vdovou byla a lidé o ní povídali, že je velmi zlá.

Ale přece se vždy k sousedovu děvčeti velice vlídně chovala.

Když k nim dívka přišla, pěkně s ní mluvila, koláčů napekla a vždy ji podstrojovala.

Jednou, když zase na přástvu přišla, obě děvčata k přeslici sedla a předla.

Sousedka se na ně úlisně dívala a povídala:

„Věru by vám, děti moje, slušelo bydlet v jednom domě!“

Potom se k sousedově dceři obrátila a pravila:

„Řekni doma otci svému, aby si mne vzal za ženu, že bude mít dobrou gazdinu.“

Mladá sousedka na to nic neříkala, matku své družky si za macechu přála.

Když domů přišla, chytře otci řekla:

„Tatínku, kdybyste si vzal naši sousedku, já bych měla dobrou macechu!“

„Ach dceruško má, naše sousedka je velmi zlá. Jaká by to byla macecha?“

„Jenom si ji, tatínku, vezměte. Věru mi nebude tak zle.“

Takto děvče otce přemlouvalo, až ho umluvilo. Ale co se stalo?
Ještě svatba ani neskončila a už se macecha projevila.

Pěkné šaty děvčeti sebrala a jen obnošené šaty své vlastní dcery jí nechala.

Dívka jen s psíkem z misky jedla a z popela placky k dobrému měla.

Nevlastní sestra si jako pávice vykračovala a každý den mastné koláče jí matka dělala.

Jak se macecha v pravé podobě projevila, tak se i její dcera proměnila.

Pěkně nastrojená chodila a výsměch si ze sestry tropila:

„Vidíš, jaké já mám pěkné šaty, a ty nic, leda hadry!“

Ubožátko děvče se vždy do pláče dalo, div že mu srdce lítostí nepuklo.

Jednou u studny stálo a přebolestně plakalo.

„Vidíš, vidíš, dcerko má, dobře jsem ti radil, že to nebude dobrá macecha.“

„Však já si nějak pomohu, půjdu si hledat službu.“

Šla a šla, až k jedné lávce přišla: „Pánbůh dej štěstí, lavičko!“

„Pánbůh dej i tobě, děvčátko.“

„Kampak, kampak?“ – „Jdu si práci hledat.“ – „Přelož mne,“ poprosila lávka smutně.

„Už tolik let mi po jednom boku lidé chodí, a nikdo mě neobrátí.

Obrat' mě a odměna tě nemine.“

Devče lávku obrátilo a dál šlo, až na cestě malého psíčka potkalo, který měl prašivinu.

„Pánbůh dej štěstí, psíčku!“

„Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko,“ psíček na to.

„Kampak jdeš, kam?“ – „Jdu si službu hledat.“ – „Očisti mě, prosím.

Už hodně lidí tudy přešlo a nesmíloval se nade mnou nikdo. Já se ti odměním.“

Děvčátko ho pěkně očistilo a zase dál šlo. A ke staré hrušce přišlo.

„Pánbůh dej štěstí, hruštičko!“ – „Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko. Kampak jdeš, kam?“ „Jdu si službu hledat.“ – „Ach, setřes ze mne ty hrušky hned, nemohu je udržet,“

prosila ji hruška a dívka všechny hrušky setřásla. Hrušce se odlehčilo a děvče zase dál šlo. Když na louce pást se býčka uvidělo, pěkně ho děvče pozdravilo: „Pánbůh dej štěstí, býčku!“

„Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko. Kampak jdeš, kam?“ – „Jdu si hledat službu.“

„Už se tu tolik let pasu a nikdo mne nevyhání. Vyžeň mě a odměna tě nemine.“

Děvčátko z louky býčka vyhnalo a dál šlo. K jedné peci přišlo, ve které stále hořelo.

„Pánbůh dej štěstí, pícko!“ – „Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko, kampak jdeš, kam?“

„Jdu si službu hledat.“ – „Ach, oheň ve mně uhas. Pořád hoří a nikdo ho nevyhrabe.“

Odměna tě nemine.“

Při peci stál pohrabáč, pocestná jej vzala, pec vyhrabala a zase se dále ubírala.

Dolinami a horami šla, až jednoho dne do osamělého domku v lese přišla.

Nebylo v domku nikoho jiného mimo starou babku.

„Pánbůh dej štěstí, babičko!“ – „Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko! Kde ses tu vzala?“

„Jdu si hledat službu. Nepřijala byste mne?“

„Ej, věru tě přijmu. Nebudeš dělat jiného nic, než že vymeteš každý den těchto jedenáct světnic, ale do dvanácté se nesmíš podívat, jinak budeš litovat!“

„Jak rozkážete, tak to mít budete!“

Jakmile si děvče trochu po cestě odpočinulo, hned se do práce pustilo.

Těch jedenáct světnic každý den vymetalo, do dvanácté se nepodívalo.

Jednou stařena kamsi přes pole odešla.

Dívka světnice vymetala, a když u té dvanácté byla, koště do kouta postavila, a pomalinku dveře otevřela. Uprostřed světnice stály tři kádě.

V první kádi se zlato třpytí. Stříbro v druhé jen se svítí a měděné peníze v kádi třetí.

Dívka se podívala a vykřikla, sehnula se a v první kádi si hlavu okoupala.

Když viděla, že krásné zlaté vlasy má, ruce i nohy si v kádi smočila.

Ale tu jí přišlo na mysl, co řekne stařena.

Rychle se sebrala a na útěk se dala.

Stařena, když se domů vrátila, viděla, že dveře jsou u dvanácté světnice otevřené a kolem kádě zlato vylité.

Železná hřebínky popadla, na trdlici usedla a honem za děvčetem letěla.

Už by ji byla u té pece dostihla, ale pec se před ježibabou rozvalila, oheň na ni vyprskla a trdlici jí spálila.

Mezitím děvče hezký kus cesty uběhlo.

Až na louce, kde se pásł býček, ji stařena už skoro chytila.

Býček se na stařenu rozehnal a sem a tam ji tak naháněl, až děvče dost daleko uteklo.

Ale nic to platné nebylo. Při hrušce stařena děvčeti zas v patách byla.

Hruška děvče podběhnout nechala, ale na ježibabu se celá svalila, div že jí kosti nerozdrtila. Než se zpod ní ježibaba vydrápala, dívka už u malého psíčka byla.

Ale ježibaba hned za ní. Byla by ji zajisté chytila, kdyby nebylo psíčka.

Ten se jí do cesty postavil a tak štěkal a trhal, dokud děvče daleký kus cesty neuběhlo.

U samé lávky se děvče po ježibabě ohlédlo a zas ji v patách uvidělo.

Dívka na lávku skočila a rychle ji přeběhla.

Ježibaba také skočila, ale lávka se přelomila a stařena až po uši do vody spadla.

Sotva se ven vydrápala. Jenom rozhněvaně za děvčetem volala:

„Měla jsi štěstí, že jsem tě nedostihla, těmito hřebeny bych z tebe zlato seškrábala.“ Zlatovlasé děvče se ani neohlédlo a rychle domů utíkalo.

Na veřejích kohout zazpíval:

„Kikirihi, to jsou divy! Naše zlatá domů chvátá, před ní cink, za ní břink.“

Děvče se zastavilo a přemýšlelo: Mám jít domů, či nemám?

Nešla domů, ale sedla si ke studánce, u které kdysi sedávala a plakávala.

Najednou ji macešina dcera zahlédla, když ji poznala, hned za matkou běžela:

„Matko, sestra se už ze služby vrátila a je zlatá celá.“

Macecha tam běžela a úlisně ji do domu zvala, jen aby se co nejdříve dověděla, kde se tak ozlatila a aby tam svoji dceru také poslala.

Jakmile děvče do domu vešlo, všechno se od její krásy rozsvítilo.

Tu ji začala macecha vychvalovat, jakoby ji bůhvíjak ráda viděla, a svoji dceru haněla:

„Tak je to, hle, když se někdo umí ve světě obracet. Ale ty neumíš nic, jen doma sedět.

Seber se a jdi do služby.“

„Však já věru půjdu, chci také takovou službu,“ řekla sestra, když pastorkyně všechno pověděla.

Macecha dceři pěkné šaty připravila, mastných koláčů napekla a do služby ji vypravila.

Dcerka tedy šla a šla, až k té lavičce přišla.

Ale ani se jí nepokloní, ani nepozdraví, a když ji lávka sama prosí, aby jí na druhý bok obrátila, pyšně odpoví: „Co bych se já s tebou zdržovala, ještě bych cestu zapomněla.“

A lávku neobrátila.

K prašivému psíkovi přišla, ani toho nepozdravila, a když ji prosil, aby ho očistila, jen se na něho osopila: „Co bych já se s tebou špinila.“

Když k hrušce přišla a ta prosila, aby ji očesala, ani se neohlédla a dál pospíchala.

Také býček ji prosil, aby ho z louky odehnala, ale ona dělala, jakoby ho neslyšela.

Až k peci přišla, co v ní ustavičně oheň hořel, ale ani si jí nevšimla a na prosby nic nedala. Nakonec k osamělému domku v lese došla, kde ježibaba bydlela.

Vešla a konečně pozdravila: „Pánbůh dej štěstí, babičko!“

„Dej pánbůh štěstí i tobě, děvčátko! Kde ses tu vzala, kde?“

„Přišla jsem se zeptat, zda byste mne do služby nepřijala?“

„Přijmu tě do služby, přijmu, vždyť jsem na všechno sama.

Jedenáct světnic budeš každý den vymetat.

Ale do té dvanácté se nesmíš ani podívat, jinak budeš litovat!“

„Dobře, babičko, dobře, jenom jak přikážete,“ odpověděla dívka úlisně.

Zametala tedy těch jedenáct světnic, až se jí jednou zachtělo podívat se do té dvanácté.

Čekala jen na příhodnou dobu. Stařena jednoho dne odešla někam přes pole.

Dívka odhodila koště a pospíchala ke dveřím dvanácté světnice.

Otevřela, vkročila dovnitř a uviděla tři kádě.

V jedné měďáky, v druhé stříbro, ve třetí zlato.

Ponořila se celá do zlata a tak se v něm máčela, že by ji mohli ždímat.

Potom vyskočila a na útěk se honem dala.

Ježibaba domů přišla. Ve světnicích nevymeteno a zlato po zemi rozházeno.

„Počkej, však ti to zlato přijde draho!“ vykřikla vztekle ježibaba.

Obula si mílové boty, vzala do ruky železný hřeben a pustila se za děvčetem.

Ta zatím doběhla k peci, co v ní ustavičně hořelo, ale pec se před ní svalila a oheň na ni tak kydala, až zlato na ní roztávalo.

Sotva od pece utekla, přišla do druhé bídy.

Býček na louce ji pustit nechtěl a tak dlouho ji nadháněl, až ji ježibaba dostihla.

Železným hřebenem po ní hrábla, až z děvčete zlato pršelo.

Stařena se shýbla, aby zlato ze země posbírala, a dívka zase utíkala.

Přiběhla k hrušce, ale hruška na ni spadla.

Než vylezla, už ji zase ježibaba dostihla, zlato z ní česala a ze země sbírala.

Zas dívka utíkala, až k psíkovi doběhla, ale ten na ni štěkal a vyskakoval.

Pustit ji nechtěl, dokud ježibaba opět nepřiběhla, aby jí zlato z hlavy a z těla drápala.

Dívka zas utekla a už byla na lávce, ale lávka se přelomila a ona spadla do vody.

Baba za ní s hřebenem a česala, dokud kousek zlata na ní viděla.

Co hřeben nevzal, to vzala voda.

Napolo mrtvá, umáchaná, poškrábaná, konečně z vody vylezla a pomalu se k domovu vlekla.

Když už se k domovu blížila, zazpíval kohout sedící na věřejích:

„Kikirihí, to jsou divy! Naše zlatá, domů chvátá, před ní poušť, za ní spoušť!“

Domů se jít bála, ke studničce si sedla a hořce naříkala:

„Co jsem si to vysloužila, jak jsem já ubohá pochodila!

Co mi jen matka poví, ubohé nešťastnici!“

Matka ji slyšela a po hlase ji poznala, plna radosti na ni volala:

„Pojď domů, dcerko má, povídej nám, jak se ti dařilo a co sis vysloužila.“

Šlo tedy děvče do světnice.

Když ji matka celou zohyzděnou a zmáčenou uviděla, velmi se zděsila:

„To sis toho vysloužila!“

A od té doby svou dceru ani vystát nemohla.

Zanedlouho se ta zlatá panna provdala za mladého, bohatého pána

a vedlo se jí velmi dobře, protože byla skromná a hodná.

Macešina dcera se jen taktak po světě protloukala a žádného ženicha nesehnala.

„O hrdé kněžně“ podle Boženy Němcové

Byla jedna královská dcera, Zlatovláska nádherná, ale velice pyšná.

Byla již na vdávání a král, otec její, si přál,
aby si některého ze švarných princů vybrala,
ale ona žádného nechtěla a z vysoka na každého z nich hleděla.
Jednoho dne přijeli poslové z cizího zámku a prosili kněžnu,
aby si podobiznu jejich mladého krále prohlédla, ale ona se jen ušklíbala:

„Nevdám se za něho, neboť má velký nos. Takový není hoden,
aby mně střívěčky zavázal!“ Vyslanci její pýchou pohoršeni byli, a
když se domů vrátili, král se urazil a pravil:

„No jen počkej, když se ti můj velký nos nelíbí, povodím tě zas já
za tvůj malý!“

Ihned přikázal vyrobiť co nejkrásnější přeslici, kužel a vřetánko.

Hned několik nejlepších mistrů k dílu zasedlo, a když vše bylo hotovo,

potom se král z hradu v kejklířských šatech do světa ubíral.

Šel a šel, až přišel na hrad do města, kde žila kněžna, a tam se hned ptal,

zda by kejklíře nechtěl vidět pan král.

Když mu to dovolili, král, dvořané i kněžna na podívanou přišli.

Nový kejklíř hned zlatou přeslici vzal, na ni kužel dal a s vřetánkem příst začal.

Všichni se jen divili, protože takové kejkle ještě nikdy neviděli.

Mladá kněžna se ale nedívala na mladého kejklíře.

Na vzácné vřetánko, přeslici a kužel hleděla a velmi ty věci mít toužila.

Svoji služebnou ke kejklíři poslala, aby se na jejich cenu zeptala.

„Neprodám, ale dám! Za jednu hubičku dostane mou zlatou přesličku!“

„Za co?“ kněžna se služebné ptala. A hned služebnou vyplatit kejklíře poslala.

Ale jí se nechtělo, protože ji mrzelo, že má tomu bláznovi dát něco jen tak zadarmo.

Když jí ale paní bohatou odměnu slíbila, nakonec služebná svolila.

Služka kejklíři pěknou hubičku dala a zlatou přeslici za ni dostala.

Druhý den prováděl mladý král opět svoje kejkle, a že neměl přeslici, vstrčil kužel na palici a opět se všichni divili a kněžna zase služku k němu poslala, za co by přeslici a kužel dostala.

Kejklíř jí vzkázal, že za nic neprodá, ale za deset hubiček zadarmo ten kužel kněžně dá.

Když to služka vyřídila, kněžna jí ještě větší odměnu než prve přislíbila a služka na to přistoupila.

Kněžna byla ráda, jenom to vřetánko si ještě přála.

A mladý kejklíř třetí den, bez přeslice a bez kužele, len jen tak pod paži vstrčil, až se král se všemi dvořany divil, jak se to zlaté vřetánko po zemi vrtí a jak se převelice třpytí a do bílých nitek obtáčí.

Když kejklíř upředl plný potáč, zábava přestala a kněžna hned služku poslala, aby jí to zlaté vřetánko prodal, že mu za ně dá, o cokoli požádá.

A jako kejklíř mladý král po služce vzkázat dal, že by si teď jen od kněžny sto hubiček přál.

Když to služka kněžně vyřídila, kněžna se velice rozzlobila: „Jak by mi to moje hrdost dovolila?“ zvolala.

Chvíli to trvalo, ale když kněžně to krásné vřetánko na mysl přišlo, a když jí služka pověděla, jak se k ní podvakrát kejklíř jako král choval, tak jak Pánbůh přikázal, svolila, aby k ní přijít směl, ale až večer, aby ho nikdo neviděl.

A tak přišel ke kněžně kejklíř-král, něžně ji za ruku vzal, když jí zlaté vřetánko podal.

Políbil kněžně ruku a dostal první hubičku, a když jich deset napočítali, znova počítat začali. Kejklíř vzal ruku kněžně a políbil jí s láskou a tak něžně, pak hubičku mu kněžna zase dala a do deseti počítala.

A když těch sto hubiček napočítali, zrána kohouti zakokrhali, dříve než zornička vyšla, chtěl mladý král odejít, ale kněžna ho nechtěla pustit.

„Zůstaň tu se mnou nebo raději já půjdu s tebou,“ kejklíře kněžna prosila, neboť strach dostala, že kdyby se otec dověděl, čeho se dopustila, že by neobstála před jeho hněvem a hanbou před dvořanstvem.

„Rád tě vezmu s sebou, ale mám chaloupku malou a matku velmi zlou.“

„Můžeme si vzít moje drahé prsteny s drahými kameny, moje zlaté pásy i peníze z kasy si můžeme vzít a pěkný dům si postavit,“ namítala kněžna.

„Ach, duše moje, cesta je daleká, všechno zlato i drahé kamení se mine, než domů dojdeme,“ pravil mladý král.

„Ať mine, či nemine, přece jen s tebou půjdu, i kdyby to i na kraj světa bylo.“

„No, když chceš, já ti bránit nebudu. Jen se připrav na cestu a já mezitím tvému otci napíšu, aby věděl, co je s tebou!“

Když mladý král dopis psal, kněžna svoje šperky i peníze vzala a potajmu ze zámku za kejklířem pospíchala.

Nikdo je nestíhal, neboť mladý král do dopisu napsal, kdo je, a proč přišel, a co udělat chce dál, aby se pro svou dceru netrápil pan král.

Pak si koupil jiné lepší šaty, a aby kněžna nemusela chodit pěšky, koupil koně i vůz, a kamkoli přijeli, kupoval, co tam bylo nejdražší a nejlepší.

Ačkoliv všechno svými penězi platil, kněžně tvrdil, že to je z jejích peněz a šperků.

To proto to dělal, aby se bohatství nedržela a svou pýchu odložila.

Když byli již nedaleko města, kde králem byl, kněžně pravil, že peníze už nemá a že koně i vůz prodá, aby přece několik zlatých domů přinesli.

Dělal, že co měl, to už utratil. Když povoz prodali, šli domů pěšky.

A když do města přišli, dovedl ji do malé, prosté chaloupky, kde přivítala je stará žena. Stařenka se kněžně zlá nezdála, ale v nízké chýžce kněžně bylo špatně.

Stařenka přinesla brambory a kyselé mléko. Kněžna to jíst nemohla.

Ale to špatně udělala a stará se hned rozhněvala, že nevěsta jíst nechce.

„Šak ona přivykne,“ chlácholil král stařenku, svoji někdejší pěstounku.

Druhý den král odešel. Ve městě nakoupil hrnců, a když je přinesl domů, pravil ženě, aby šla s nimi na trh, že si musí nějaké živnosti hledět, že on také půjde po výdělku.

Stará jí nůši hrnců naložila, až na trh ji dovedla, potom odešla a kněžna sama u hrnců sedět zůstala.

Zanedlouho vůz o čtyřech kolech přijel, jako vítr letěl a všechny ty hrnce přejel.

Kněžna křičela a plakala, ale nic nenadělala.

Byl to sám král, co jí tu škodu udělal. Smutná šla domů bez krejcaru.

Stará zase hřešila, ale muž povídal: „No mlčte, matko, ona se to naučí. Poslyš, ženo, zítra bude u krále velká hostina. Král si nevěstu vybral a chce ji všem ukázat. Na zámku budou jistě kuchařku potřebovat.“

Žena slíbila, že půjde ráda.

Když ji král viděl před sebou v těch prostých šatech tak pěknou, krásnou a tak pokornou a trpělivou ve všem, sotva se udržel, ale chtěl ji ještě zkoušet a ukázat jí, jaký je život prostého lidu.

Druhý den šla kněžna prosit do zámku, aby ji přijali za kuchařku a hned byla přijata k umývání nádobí.

V kuchyni se ocitla mezi kuchařkami a kuchaři, musela uklízet a umývat nádobí, a ze všech stran na ni volali, hned to a zase ono, a když jí kuchař výslužku ze zbytků udělal, tu si na domov vzpomněla, svůj původ královský, a zaplakala nad svojí hrdostí a marností, které ji na takové konce přivedly.

Když bylo po jídle a v kuchyni méně práce, chtěla si odběhnout s výslužkou domů, co uschovala pro muže a jeho starou matku.

Když se s hrnečky z kuchyně hrnula, zablesknul se jí před očima zlatem protkávaný šat a stál před ní sám král.

Div že hrnečky leknutím neupustila, ale muže svého v něm nepoznala a snáze by se smrti byla nadála.

„Není tu, kuchtičko, někdo, kdo by mi střevíček zavázal?“ ptal se jí král.

Tak postavila žena hrnečky na zem a chtěla králi zavázat střevíček, ale vtom ji král do náručí vzal a někam ji nesl.

Co se to děje, nevěděla, už chtěla o pomoc volat, ale v tom se octla v nádherné králově jizbě. Mladý král na ni promluvil přirozeným hlasem a ona v něm poznala svého muže, že zase leknutím málem upadla.

„Ženo moje milá, já jsem s tím velkým nosem tvůj nápadník, co se ti nelíbil a co jsi řekla o něm, že není hoden, aby ti zavázal střevíček.

No a teď vidíš, že jsi žena pro mne a i já jsem tvého srdce hoden.

Trošku jsem tě za tvůj malý nos povodil a trochu jsem tě potrápil. Snad mi to odpustíš a mne neopustíš!“

S pláčem mu padla do náručí. Už to dávno nebyla pyšná kněžna, ale byla to jeho žena, a vtom vkročil do jizby starý král, který o všem věděl, co zeť zamýšlel, a s radostí jim požehnal.

Také pěstounka, domnělá králova matka, přišla a tisíckrát prosila mladou královnu za odpuštění, že se k ní tak špatně chovat musela.

Mile ráda královna všechno odpustila.

A vtom přišly služky a královnu do krásných komnat pro ni přichystaných odvedly, kde ty nejdražší šaty a šperky byly, i všechno to, co z domu odnesla a král pro ni schoval.

Když v královském oděvu oblečena byla, přišel si král pro ni, a když ji přivedl mezi dvořany a hosty, zajásali všichni, že tak krásnou a hodnou královnu mají!

„O Zlatovlásce“ podle Boženy Němcové

Jeden velmi, ale velmi chudobný kovář byl, a snad aby nebyl sám, proto se oženil.

Bůh ho dětmi obsypal, ale v řemesle kovář neobstál.

Špatně se mu dařilo a jmění, které malé bylo, nějak se mu vytratilo.

Neměl ani zahrádku, ani žádnou půdu, a tak přišel na mizinu, což nebylo divu.

Ze dne na den se mu hůře vedlo, a tak se mu ani na živu být nechtělo.

Posledních sedm krejcarů vzal, za provaz je dal a do lesa se vytratil, aby se tam oběsil.

Když do lesa přišel, pěkný strom si našel

a právě hodit provaz přes větev chtěl, když vtom paničku uviděl.

Začala ho přemlouvav a mile mu domlouvav, aby se nevěšel, že by těžký hřích měl.

„Nevěš se, věř Bohu, já ti v tvé bídě pomohu, když mi přislíbíš, o čem ve svém domě nevíš.“

„No co by to asi bylo, o čem by se v našem domě nemluvilo?“

Panička zmizela a zanedlouho kováři mnoho peněz přinesla.

Panička se rozloučila a zase zmizela.

Bohatství doma po stole rozložil, ale když ženě vyjevil,

pod jakou záminkou peníze dostal, hrozného nářku se dočkal.

„Co jsi mi to udělal,“ jeho žena naříkala.

„Vždyť jsi vlastní dítě zaprodal!“ zoufale bědovala.

Kovářka, když přišla její hodina, překrásné děvčátko se zlatými vlasy a se zlatou hvězdičkou na čele porodila.

Rodiče ji jako oko v hlavě opatrovali a do sedmého roku ji vychovávali.

Uplynul rok sedmý, a tu náhle zastavil pod kovářovými okny kočár celý černý.

Panička přišla, aby si Zlatovlásku odvedla.

Rodiče plakali a hořekovali, když jí až po hřbitov vyprovázeli.

Zlatovlásku odvezli koně v černém voze.

Panička děvče do zámku zavedla a tam ji po devětadevadesáti jizbách provedla.

„Tady budeš přebývat a těchto devadesát devět místností opatrovat.

Která se ti zalíbí, v té můžeš být, ale do sté jizby ani nakouknout nesmíš, jinak zle pochodíš. Za sedm roků jsem tu hned a do té doby se řiď, jak budeš umět.“

Jak to dořekla, zmizela.

Po celých sedm let Zlatovlásku v tom zámku přebývala, jak jahůdka v lese vyrůstala a den co den krásnější a moudřejší byla.

Po devětadevadesáti jizbách se procházela, uklízela, prach utírala

a do sté místnosti se ani v myšlenkách nepodívala.

Lhůta sedmi let uplynula, paní se vrátila a hned na Zlatovlásku uhodila:

„Určitě jsi ve sté jizbě nebyla?“

„Ne,“ Zlatovlásku odvětila a paní jí uvěřila, neboť Zlatovlásku pravdomluvná byla.

Brzy paní vše na zámku prohlídla a opět na sedm roků zmizela.

Zase se Zlatovláška uklízela a na stou jizbu ani v myšlenkách nepomyslela.

Jednoho dne hudbu uslyšela, která jako by z té poslední místnosti vycházela.

Ale přece se napoprvé zdržela.

Když se ale druhý den hudba opět opakovala, odolat už nemohla a do sté jizby nahlédla.

Za stolem dvanáct zakletých lidí sedělo, ale nic se nepohnulo.

Za dveřmi pak jeden z nich stál, skoro jako kostlivec vypadal a Zlatovlásku prosil,

aby paniče neřekla, co v poslední místnosti viděla.

Aby to zůstalo tajemství, byť by se i nejhůře dělo s ní.

Zlatovláška se ulekla a rychle dveře zavřela.

Zase jizby čistila a za sedm roků se panička vrátila.

„Že jsi do sté jizby nakukovala? Pověz mi, co jsi v ní viděla!“

„Nic,“ Zlatovláška dech zatajila a ani hlásku nevydala.

„Jak mi to nepovíš, ve studni skončíš a už nikdy víc nepromluvíš!“

Té hrozby se děvče neleklo a jen dál mlčelo.

Tu ji paní chytila a do studně ji hodila.

Od té chvíle Zlatovláška němou byla, aby s nikým nemluvila.

Když se Zlatovláška vzpamatovala, průchod ve skále uviděla.

Tím průchodem prošla a na pěknou zelenou louku přišla.

Okolo v neprostupném lese jahodami a sladkými kořínky živila se.

Paní se jí zjevila a vždy ji znovu prosila,

ale Zlatovláška nic neprozradila.

Jednou lovil i v tom neprostupném lese mladý král,

a když zabloudil až na tu pěknou zelenou louku, našel Zlatovlásku tam.

Na heboučké trávě spící, překrásnou zlatovlasou krasavici.

Král se velmi diví, že v pustině tak nevidanou krásu vidí.

Chvilíčku se na ni díval a hned se zamiloval.

Zlatovláska se mu tolik zalíbila, že chtěl, aby s ním na zámku žila.

Vzbudil ji a potichu se ptal, že by ji na zámek s sebou vzal.

Zlatovláska nic neřekla, jen hlavou kývla.

Když Zlatovlásce zámek ukázal, krásné šaty jí ušít dal a potom si ji za ženu vzal.

Žili spolu velmi šťastně a spokojeně.

Zlatovláska krásného chlapečka se zlatými vlásky a zlatou hvězdičkou na čele porodila,

ale radost se ve smutek proměnila.

V noci se Zlatovlásce panička zjevila a hrozit jí začala,

že jí chlapečka vezme, jak nepoví, co viděla v poslední jizbě.

Mráz přešel hrůzou Zlatovlásku, ale nevydala ani hlásku.

Panička chlapci život vzala, Zlatovlásce krví ústa pomazala a zmizela.

Když ráno mrtvého chlapce našli, nelze popsat, jak se všichni lekli.

V celém zámku zločince hledali, ale nikoho nenašli.

Mnozí křičeli, že to sama královna udělala, že má krví ústa umazaná,

a ona mlčet ke všemu musela.

Jenom jediný král tomu neuvěřil a zase s ní spokojeně žil,

ač smrtí krásného syna trápil.

Potom se jim narodilo krásné děvčátko.

Král se velice radoval a stráže po celém zámku až do ložnice královny rozestavit dal.

Ale panička do jizby královny vešla a zase jí hrozila.

„Nic,“ na to královna odvětila a se sepjatýma rukama prosila, aby děvčátko paní ušetřila.

Ale panička na to nic nedbala a děvčátku život vzala,
ústa Zlatovlásce krví pomazala a zmizela.

Král byl všecek bez sebe lítostí a hněvem nad neslýchanou bezbožností.

V celém zámku každý koutek prohledali, ale nikoho nenašli.

„Královna sama děvčátko zabila, vždyť má krvavá ústa!“

vyhlašovali Zlatovlásku za čarodějnici a odsuzovali ji k smrti na hranici.

Na smrt ji odsoudili, aby ubohou Zlatovlásku za městem upálili.

Už ji vedli, už ji ke sloupu přivázali a už hranici zapalovat chtěli...

Vtom odkudsi černý kočár přiletěl a středem až k Zlatovlásce doletěl.

Z toho kočáru paní vystoupila a Zlatovlásce pravila:

„Co jsi v poslední jizbě viděla?“

„Nic jsem neviděla.“

Vtom ta paní všecka radostná a proměněná zvolala:

„Děkuji ti, Zlatovlásko milá. To je tvoje i moje štěstí, že jsi nemluvila.

Takto jsi mne i těch dvanáct zakletých, vysvobodila.

Kdybys vyjevila, co jsi tenkrát viděla,

byla bys i sama sebe, na věčné věky ztratila.“

Po těch slovech paní ke kočáru přikročila

a dvě zlatovlasé děti s hvězdičkami na čelech královně do náruče vložila.

Potom do kočáru nasedla a zmizela.

Vtom okamžiku Zlatovláška promluvila a králi všechno vysvětlila.

Král ani svým očím věřit nechtěl, když ty divy viděl.

Zlatovlásku za odpuštění prosil, že ji tak nemilosrdně odsoudil.

Potom pro kováře s kovářkou poslali, kteří se i se všemi dětmi na zámek nastěhovali,

a bůhví jak dlouho si ve štěstí mnoho spokojenosti vespolek užívali.

***„O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku, o krásné Ulianě a dvou kouzelných koních“
podle Boženy Němcové a Jaroslava Seiferta***

Byl jednou jeden král. Ten měl jednoho syna a tři dcery.

Stalo se jedenkrát, že si král s královnou po svém království vyjeli.

Král synovi přikázal, aby na sestry dobrý pozor dával.

V pravé poledne někdo na okno zaťukal a Slunečník na prince zavolał:

„Janko, Janíčku, dej mi za ženu svoji nejstarší sestřičku!“

Slunečník posadil princeznu do slunečního vozu a odvezl si ji domů.

Navečer zase někdo na okno zaklepal a Větrník na prince zavolał:

„Janko, Janíčku, dej mi za ženu svoji prostřední sestřičku!“

Větrník si princeznu na křídla vzal a domů s ní pospíchal.

V noci zas na okno někdo zaklepal a Měsíčník na prince zavolał:

„Janko, Janíčku, dej mi za ženu svoji nejmladší sestřičku!“

Když se rodiče domů vrátili a princezny doma neviděli, hned si prince zavolałi.

Princ jim řekl, že všechny tři sestry provdal, a sám taky dlouho doma nezůstal.

Do světa se vypravil, prý aby sestry navštívil.

Mnoho dní po světě chodil, až zvláštní velikou louku spatřil.

Leželo tam plno bílých lidských kostí.

Jedna lebka pravila, že je krásná panna pobila.

Princ na druhou louku přišel a zase tam mnoho bílých kostí viděl.

„Jaký zlý duch vás pobil?“ na jednu lebku promluvil.

„Pobila nás silná panna, krásná Uliana.

Náš král ji za ženu chtěl, přemoci ji neuměl.“

Princ položil lebku, šel dál a přišel na třetí louku.

Ležela tam mrtvá těla, a když se k nim naklonil, uslyšel známá slova:

„Pobila nás silná panna, krásná Uliana.

Náš král ji za ženu chtěl, přemoci ji neuměl.“

„Kde tu krásnou pannu najdu?“

„Žije za velikou dolinou v mramorovém zámku,“ odpověděl mrtvý a zavřel oči.

Princ šel, až velikou dolinu přešel a tam mramorový zámek uviděl.

Do zámku vešel, ale nikde nikoho neviděl.

V komnatě uviděl meč na zdi, který ustavičně vyskakoval z pochvy.

Podivný meč za svůj vyměnil a s překrásnou pannou se seznámil.

„Proč jsi přišel?“ ptala se krásná panna.

„Přišel jsem s tebou bojovat.“

„Když jsi smělý tak, budeme tedy bojovat.“

Náhle meče v ruku měli a proti sobě bojovali.

Meč z ruky panně vypadl a na dvě půle se rozpadl.

Několik dní pak spolu šťastně žili a princ zapomněl, že chtěl navštívit sestry.